

Відгук
офіційного опонента на дисертаційну роботу
Степанченко Наталії Іванівни
**«Система професійної підготовки майбутніх учителів фізичного
виховання у вищих навчальних закладах»**
представлену на здобуття наукового ступеня доктора
педагогічних наук 13.00.04 – Теорія і методика професійної освіти

Актуальність обраної теми. Сучасний рівень розвитку суспільства передбачає стратегічні завдання підготовки спеціалістів з фізичної культури у відповідності до сучасних і майбутніх потреб особи і суспільства.

Головним із недоліків традиційної системи вищої освіти є невідповідність змісту освіти й освітніх технологій соціокультурним вимогам суспільства і розвитку науки. Розвиток змісту освіти має відповідати викликам сучасного світу та враховувати нові знання і найкращі ідеї. Відповідно до проекту Нової української школи, який започаткований Міністерством освіти і науки України до випускника школи висунуті нові вимоги – це особистість, усебічно розвинена, здатна до критичного мислення; патріот з активною позицією, здатний приймати відповідальні рішення; інноватор, здатний зміцнювати навколишній світ, конкурувати на ринку праці, вчитися впродовж життя.

Реалізація даної концепції потребує модернізації професійної підготовки майбутніх фахівців відповідно до соціального запиту у висококваліфікованих учителях, які можуть здійснювати аналіз освітніх реалій, моделювати освітній процес на основі професійних цінностей, впроваджувати нові ідеї і технології навчання і виховання.

Значну увагу необхідно приділити підготовці вчителів фізичної культури у зв'язку з нагальною потребою суспільства в гармонійному фізичному і розумовому розвитку населення, навчання молодого покоління засобам збереження та зміцнення здоров'я.

Отже, незважаючи на значну кількість наукових досліджень з проблеми підвищення якості підготовки вчителів фізичного виховання у ВНЗ, потребує наукового обґрунтування принципово нові підходи до освітнього процесу у відповідності до сучасних концепцій розвитку фізичної культури і спорту, а також освітніх тенденцій та кращого досвіду педагогічної освіти, не розробленістю теоретичних і методичних засад випереджувальної освіти майбутніх учителів фізичного виховання.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження виконано відповідно до теми 1.5 «Методологічні

та нормативно-правові засади організації фізкультурної освіти та кадрового забезпечення у сфері фізичної культури і спорту» Зведеного плану науково-дослідної роботи у сфері фізичної культури і спорту на 2011–2015 рр. Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту. Тема дисертації затверджена вченою радою Львівського державного університету фізичної культури (протокол № 3 від 12.11.2013 р.) та узгоджена в Міжвідомчій раді з координації наукових досліджень з педагогічних і психологічних наук в Україні (протокол № 2 від 25.02.2014 р.).

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх достовірність і новизна, повнота їх викладу в опублікованих працях. Обґрунтованість та достовірність результатів дослідження обумовлені теоретико-методологічною обґрунтованістю концепції дослідження; аналізом сучасних підходів до вирішення проблеми; організацією експериментальної роботи з використанням комплексу методів дослідження, адекватних об'єкту і предмету; меті і завданням дисертаційного дослідження; практичною апробацією; статистичною обробкою отриманих результатів та позитивним ефектом від втілення.

Концепція дослідження ґрунтується на основних наукових положеннях педагогіки і психології, закономірностях і принципах освітнього процесу в галузі фізичного виховання і спорту, що на методологічному, теоретичному та методичному рівнях визначають концептуальні засади вдосконалення педагогічної системи професійної підготовки майбутніх учителів фізичного виховання у вищих навчальних закладах, розвитку їхньої мотивації, формування професійної компетентності й основ педагогічної майстерності.

Сформульовані висновки у повній мірі відображають зміст проведених досліджень і відповідають завданням.

Результати дослідження носять об'єктивний характер, проводились на базі п'яти ВНЗ галузі ФКиС Західного регіону України (Дрогобицький державний педагогічний університет, Івано-Франківський коледж фізичного виховання, Львівський державний університет фізичної культури, Прикарпатський національний університет, Ужгородський національний університет). Розрахована репрезентативна чисельність учасників становила 762 студентів (380 експериментальна та 382 – контрольна група. Також в науково-дослідній роботі взяли участь 94 викладача, із них 48 – експериментальна та 46 – контрольна група.

Публікації. Основні положення та результати дослідження висвітлено в 50 наукових і науково-методичних публікаціях, із них 32 одноосібних, у тому числі: монографія, 4 посібники, 4 програми, 1 концепція, 29 статей (із них 15

одноосібних) у провідних наукових фахових виданнях, 4 – у закордонних періодичних виданнях, 1 стаття у збірнику наукових праць, 6 матеріалів конференцій. Загальний обсяг особистого внеску становить 73,3 авт. арк.

Мета дослідження полягає у визначенні, теоретичному обґрунтуванні й експериментальній перевірці ефективності системи професійної підготовки майбутніх учителів фізичного виховання.

Завдання дослідження:

1. Визначити й обґрунтувати методологічні засади проблеми професійної підготовки вчителів фізичного виховання.

2. З'ясувати педагогічну сутність професійної діяльності та професійно-педагогічної компетентності вчителя фізичного виховання.

3. Розробити діагностичний інструментарій оцінювання професійної підготовки та виявити сучасний стан готовності майбутніх учителів фізичного виховання.

4. Визначити, схарактеризувати та дослідити основні чинники професійного розвитку особистості вчителя фізичного виховання.

5. Побудувати й експериментально перевірити модель системи професійної підготовки вчителів фізичного виховання у ВНЗ.

6. Виокремити й обґрунтувати психолого-педагогічні умови вдосконалення підготовки майбутніх учителів фізичного виховання в освітньому процесі ВНЗ.

7. Розробити концепцію професійної підготовки майбутніх учителів фізичного виховання.

8. Запропонувати методику та технологічне забезпечення професійної підготовки майбутніх учителів фізичного виховання і перевірити їх ефективність у ВНЗ.

Об'єкт дослідження – підготовка майбутніх учителів фізичного виховання у вищих навчальних закладах.

Предмет дослідження – теоретичні та методичні засади системи професійної підготовки майбутніх учителів фізичного виховання до педагогічної діяльності.

Методи дослідження становлять наукові положення *праксеології* як теорії діяльності, що розглядає найбільш загальні принципи і шляхи підвищення ефективності професійних дій, закономірності й умови доцільної, раціональної діяльності педагога; *феноменології* як методу аналізу свідомості педагога; *гуманістичної парадигми* філософії освіти як методологічного орієнтиру модернізаційних процесів в освіті; філософії *синергетики* – теорії самоорганізації, що передбачає відкритість освітнього процесу та готовність педагогів до розвитку та реорганізації; методологічні

підходи: *системний* щодо конструювання та вивчення складних динамічних об'єктів професійної підготовки; *особистісно орієнтований*, що визначає необхідність формування особистісних і професійних якостей вчителя; *діяльнісний* – спрямованість навчально-виховного процесу на розвиток умінь і навичок студентів; *полісуб'єктний*, що передбачає рівноправну взаємодію викладачів і студентів у процесі професійного розвитку; *компетентнісний*, що зміщує акценти освіти на формування в майбутніх фахівців здатності виконувати продуктивну діяльність, а також цілісний, технологічний, інтегративний, інноваційний; теорії розвитку та саморозвитку професійних якостей особистості; сучасні дидактичні підходи до змісту, методів і технологій навчання.

Наукова новизна полягає в тому, що: *вперше розроблено* систему професійної підготовки майбутніх учителів фізичного виховання у ВНЗ, що інтегрує цільовий, змістовий, аналітично-проектувальний, методико-технологічний і контрольнo-діагностичний складники освітнього процесу, котрі взаємодіють і утворюють освітнє середовище вищого навчального закладу; створено й апробовано модель і розроблено концепцію професійної підготовки майбутніх фахівців фізичного виховання; на основі виявлених зовнішніх і внутрішніх чинників, що впливають на професійний розвиток особистості, обґрунтовані психолого-педагогічні умови вдосконалення системи професійної підготовки майбутніх учителів у вищих навчальних закладах (цілеспрямована мотивація студентів і викладачів до навчання та педагогічної діяльності; поглиблення змісту професійно спрямованого навчання з педагогічних дисциплін; комплексне системно-цільове проектування професійної підготовки; застосування інноваційних технологій, спрямованих на розвиток педагогічної майстерності вчителя); *удосконалено* методику та технологічне забезпечення професійно-педагогічної підготовки майбутніх учителів фізичного виховання; *конкретизовано* педагогічну сутність професійної діяльності та професійно-педагогічної компетентності вчителя фізичного виховання, діагностичний інструментарій оцінювання ефективності підготовки майбутніх учителів фізичного виховання; *подальшого розвитку одержали* базові поняття дослідження: фізична культура, фізичне виховання, професійна підготовка студентів у ВНЗ галузі ФКіС, готовність до професійної діяльності, професійна спрямованість, професійна компетентність майбутнього вчителя фізичного виховання.

Оцінка змісту дисертації, її завдання в цілому та ідентичності змісту автореферату і основних положень дисертації. Робота складається зі вступу, п'яти розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків,

списку використаних джерел, додатків. Загальний обсяг дисертації – 629 сторінок, із них 503 – основного тексту, 12 додатків на 44 сторінках. Робота містить 19 таблиць на 9 сторінках, 22 рисунки на 9,5 сторінках. Список використаних джерел містить 777 найменувань, з них 30 – іноземними мовами.

Автореферат відповідає змісту дисертації і розкриває основні положення дисертації.

У **вступі** обґрунтовується актуальність теми, розкривається стан наукової проблеми, методологія дослідження, мета, завдання, об'єкт, предмет та методи дослідження, окреслені наукова новизна, теоретична та практична значущість одержаних результатів, особистий внесок автора та дані про апробацію результатів дослідження.

У першому розділі **«Професійна підготовка майбутніх учителів фізичного виховання як педагогічна проблема»** розкриваються особливості розвитку вищої освіти у галузі фізичної культури і спорту у контексті ідей гуманістичної освітньої парадигми. Автором відзначено сучасні підходи у підготовці майбутніх учителів фізичного виховання, серед яких – оновлення освітніх стандартів, модернізація цілей, змісту, форм і методів психолого-педагогічної підготовки, застосування інноваційних форм та методів навчання.

Особлива увага в даному розділі приділяється визначенню методологічних засад проблеми підготовки вчителів фізичного виховання, розкрито наукові ідеї, які впливають на підготовку фахівців галузі ФКіС, основоположні принципи.

Проблема дослідження розглянута на чотирьох методологічних рівнях: філософсько-методологічному, загальнонауковому, педагогічному рівнях, які стосуються безпосередньої підготовки вчителів фізичного виховання.

Аналіз наукових робіт у галузі ФКіС дозволив визначити основні напрями дослідження педагогічної системи, які сприяють вдосконаленню професійної підготовки вчителів фізичного виховання, а саме: організаційно-педагогічні аспекти; багаторівнева підготовка фахівців; особистісно орієнтоване навчання; розроблення окремих складових професійно-педагогічної підготовки; допрофесійна підготовка; використання національних традицій; вихована робота зі студентами; удосконалення методики підготовки; розроблення психолого-педагогічних засад професійної освіти; оновлення змісту спортивної та загально педагогічної підготовки; формування професійної компетентності та готовності вчителя; формування педагогічної майстерності, професійної культури і творчості майбутнього вчителя; упровадження ІКТ у навчання; удосконалення системи

самостійної роботи студентів; підготовка до науково-педагогічної роботи; удосконалення системи контролю й управління освітнім процесом тощо.

Автором зроблено аналіз базових понять дослідження, таких як культура, педагогічна культура, фізична культура, фізичне виховання, фізична підготовка, фізкультурна освіта, вища освіта в галузі фізичної культури і спорту (ФКіС), професійна спрямованість, педагогічна діяльність, загально педагогічна підготовка, педагогіка, педагогіка фізичної культури, педагогічна технологія, педагогічна майстерність.

Питання обґрунтування наукових засад унормування й уніфікації психолого-педагогічної термінології мають важливе значення для визначення основних сторін, властивостей та зв'язків освітніх явищ, наукових знань та узагальнення педагогічного досвіду.

У другому розділі **«Теоретичні засади професійної підготовки майбутніх учителів фізичного виховання»** розглянуті питання щодо педагогічної сутності професійної компетентності вчителя фізичного виховання. Якісна підготовка майбутніх учителів фізичної культури неможлива без усвідомлення студентами основ педагогічної діяльності, належного ставлення до освітньої практики, тому формування професійно-педагогічної компетентності має відбуватися на основі глибокого розуміння сутності діяльності компетентності вчителя. Виявлено структурні (загально-психологічна, фізкультурно-спортивна, соціально-педагогічна, навчально-методика, індивідуально-особистісна) і функціональні (мотиваційно-педагогічний, когнітивно-педагогічний, конструювально-педагогічний, організаційно-педагогічний, педагогічно-технологічний, педагогічно-рефлексивний) компоненти професійної компетентності вчителя фізичного виховання.

Автором проаналізовано зовнішні і внутрішні чинники професійного розвитку особистості вчителя фізичного виховання. Особистісними є внутрішні чинники підвищення якості суб'єктів навчання – чинники розвитку особистості вчителя та особистості студента. Як основний чинник розвитку вчителя фізичного виховання виділяється професійна спрямованість.

Визначення сукупності і цільових завдань структурних компонентів освітньої системи дозволило науково обґрунтувати та побудувати компетентнісно орієнтовану структурно-функціональну модель системи професійної підготовки вчителів фізичного виховання у ВНЗ, яка складається з чотирьох взаємопов'язаних блоків: концептуально-цільового, проектувального, організаційно-технологічного та контроль-коригувального. Розроблена модель включає структури (мету, принципи,

методологічні підходи, структуру професійної компетентності вчителя, стани професійної підготовки, рівні підготовленості) та функціональні (завдання, функції педагогічної освіти, психолого-педагогічні умови вдосконалення та методи професійної підготовки, систему оцінювання підготовленості майбутніх вчителів). Важливим є те, що модель спрямована на комплексне забезпечення ефективності освітньої діяльності на основі реалізації інноваційного освітнього середовища.

На основі факторного аналізу чинників, які впливають на освітній процес, обґрунтовано психолого-педагогічні умови вдосконалення професійної підготовки майбутніх учителів фізичного виховання. До них віднесено: цілеспрямована мотивація студентів і викладачів до навчання та педагогічної діяльності; поглиблення змісту професійно спрямованого навчання з психологічних і педагогічних дисциплін; комплексне системно-цільове проектування професійної підготовки; застосування інноваційних технологій, спрямованих на розвиток педагогічної майстерності вчителя.

Реалізація запропонованих психологічних умов сприяє підвищенню якості освіти.

У третьому розділі **«Стан професійної підготовки майбутніх учителів фізичного виховання»** представлено методи та методики щодо діагностики стану професійної підготовки майбутніх учителів фізичного виховання, а також критерії та показники, призначені для оцінювання рівня сформованості компонентів компетентності у студентів і для ефективності педагогічної діяльності викладачів. Автор розглядає три рівня сформованості професійної компетентності майбутніх учителів фізичного виховання: репродуктивно-адаптивний (низький), нормативно-функціональний (середній), системно-функціональний (високий). Викладачів поділено на п'ять рівнів (дуже низький, низький, середній, високий, дуже високий), котрі відрізняються професійною майстерністю, особливостями мотивації, професійною спрямованістю, системою професійно важливих якостей, ставленням до освітньої діяльності та педагогічних інновацій.

Важливим показником мотиваційно-педагогічної компетентності в підготовці майбутніх учителів фізичного виховання є сформований у фахівця оптимальний мотиваційний комплекс. Критерії ефективності розподілено на 2 групи: внутрішні і зовнішні.

До зовнішніх критеріїв належить: думка студентів та рівень успішності студентів. Запропонована критеріальна система дає змогу виявити результативність освітнього процесу, оцінити ефективність діяльності суб'єктів навчання щодо формування оптимальної професійно-педагогічної мотивації, належного рівня професійної підготовленості випускників,

ступеня їхньої адаптації та соціалізації, визначити загальний ефект від упровадження запропонованих інновацій.

В роботі представлено аналіз підготовки майбутніх фахівців галузі фізичної культури і спорту для визначення проблем професійної підготовки у зарубіжних ВНЗ. З'ясовано, що значна увага приділяється дисциплінам науково-природничої, професійної та практичної підготовки. У більшості країн відзначається значна тривалість педагогічної практики, на відміну у ВНЗ України. В українських ВНЗ спостерігається значне зменшення часу на дисципліни психолого-педагогічного циклу. Порівняльний аналіз показав, що застосування прогресивних ідей підготовки фізкультурно-педагогічних кадрів за кордоном в національній освіті дозволить підвищити рівень компетентності майбутніх педагогів їх готовності до педагогічної діяльності.

Для визначення шляхів підвищення якості підготовки майбутніх вчителів фізичного виховання здійснено дослідження ефективності освітнього процесу, яке показало існування наступних недоліків: недостатню ефективність загального виховання у ЗНЗ; структура змісту освіти не формує належної професійно-педагогічної компетентності в молодих учителів; у більшості студентів відсутній стійкий інтерес до професії та чіткі професійні наміри. Отож, традиційне навчання у ВНЗ не створює передумов для належного рівня професійної мотивації та не забезпечує зростання суб'єктивної активності студентів, не сприяє формуванню активної особистості вчителя. Це призводить до низької результативності освітнього процесу у ЗНЗ.

До основних шляхів вдосконалення професійної підготовки майбутніх вчителів фізичного виховання віднесено: мотивація студентів і викладачів щодо розвитку педагогічних здібностей; коригування структури і обсягу змісту навчання, вдосконалення методів і технологій формування професійно-педагогічних компетентностей; створення позитивного психологічного клімату; розвиток рефлексії студентів і викладачів щодо готовності до реалізації сучасних концепцій та інноваційних технологій навчання. Розв'язання даних завдань залежить від подальшої модернізації системи підготовки кадрів.

Визначення особливостей методики професійно-педагогічної підготовки показало, що це поетапна діяльність науково-педагогічних працівників і включає мотивацію та допомогу студентам у самопізнанні своїх здібностей до професійно-педагогічної роботи; оволодіння знаннями з педагогічної теорії; формування педагогічних умінь у процесі самостійного розв'язання педагогічних завдань; реалізацію здобутих знань, умінь і навичок у практичній діяльності з метою одержання первинного досвіду роботи за

фахом, а також виховання в них професійно важливих якостей, установок, ціннісних орієнтацій майбутнього вчителя.

Важливим напрямом дослідження є визначення структурних складових професійної компетентності вчителя фізичного виховання. Відповідно до розробленої концепції методика професійно-педагогічної підготовки включає наступні компоненти: мотиваційно-рефлексивний, змістовий, технологічно-проектувальний, організаційно-оперативний, які формуються комплексно і залежить від рівня педагогічної майстерності викладача.

Професійна підготовка майбутніх вчителів фізичного виховання обумовлюється високим рівнем професійної мотивації та підвищеної активності студентів.

Вивчення професійної мотивації та педагогічної майстерності викладачів вищих навчальних закладів галузі ФКіС засвідчило таке: для більшої частини викладачів характерне домінування зовнішньої організованої позитивної мотивації професійно-педагогічної діяльності; викладачі з дуже високою оцінкою складають 20,3% від загальної кількості. У 77,1% з них найбільш значимими є внутрішні мотиви діяльності, внаслідок чого вони досягають кращих результатів у роботі; значній частині викладачів притаманно завищувати самооцінку ступеня сформованості у себе педагогічних умінь, що не сприяє їхній діяльності; задоволеність викладачів професійною діяльністю значно впливає на її ефективність, однак лише 27,5% мають високий ступінь задоволеності.

Аналіз отриманих даних дозволив зробити висновок про необхідність розроблення єдиної моделі та організації системної роботи щодо формування професійно-педагогічної компетентності у взаємодії «викладач-студент».

У четвертому розділі **«Методичні аспекти системи професійної підготовки студентів ВНЗ галузі фізичної культури і спорту»** розкриваються сучасні педагогічні та методичні підходи до професійної підготовки майбутніх фахівців фізичного виховання.

Визначено найбільш значущі положення, щодо процесу підготовки учителів фізичного виховання, а саме утвердження особистісно орієнтованої, гуманістичної парадигми освіти; завдання поступового входження вітчизняної вищої школи в європейський і світовий освітній простір; зміна концептуальних засад розвитку фізичної культури і спорту; сучасні ідеї та концепції педагогічної освіти. Вдосконалення навчання педагогів потребує поєднання освітніх інновацій, спрямованих на розв'язання найбільш гострих проблем, з орієнтацією на споконвічні цінності, національні традиції. Серед педагогічних і методичних підходів слід визначити наступні: компетентнісна зорієнтованість; багаторівневість; професійна спрямованість; педагогічна

вмотивованість; контекстне навчання; інтегративність професійної освіти; керівна роль викладача; інформатизація професійної освіти.

Для вдосконалення педагогічної освіти у ВНЗ галузі фізичної культури і спорту автором розроблена концепція професійної підготовки майбутніх учителів фізичного виховання.

Система професійно-педагогічної освіти є цілісною, що спонукає до розгляду та розв'язання проблем підготовки в контексті сучасних тенденцій розвитку галузі фізичної культури і спорту.

Слід зазначити, що серед основних тенденцій підготовки майбутніх учителів фізичного виховання є наступні: розвиток мотиваційно-ціннісного ставлення до професійно-педагогічної діяльності; поглиблення взаємозв'язку із загальнонауковою та спортивно-спеціалізованою підготовкою; міждисциплінарна та внутрішньо дисциплінарна інтеграція, комплексне використання нових педагогічних, у тому числі інформаційно-комунікаційних технологій, створення єдиного інформаційно-освітнього простору.

В даному розділі значна увага приділяється технології професійно-педагогічної підготовки майбутніх учителів фізичного виховання. Технологічне забезпечення професійно-педагогічної підготовки майбутніх учителів фізичного виховання включає комплекс педагогічних технологій: особистісного та професійного розвитку (розвивальні, інтерактивні, імітаційно-ігрові, тренінгові тощо); повного засвоєння знань (індивідуального навчання, самонавчання та самовиховання); інформаційно-комунікаційні (комп'ютерного орієнтованого навчання, електронні освітні ресурси, Інтернет-ресурси, засоби дистанційного навчання тощо); пошуково-дослідницькі (проблемного навчання, проектного навчання, науково-дослідної роботи); контекстного навчання, що інтегрують упровадження всіх інноваційних технологій і освітньому процесі ВНЗ, цілісно моделюють майбутню діяльність учителя фізвиховання.

У п'ятому розділі – **«Експериментально-дослідна перевірка ефективності системи професійної підготовки майбутніх учителів фізичного виховання»** детально розкривається організація та методика проведення експериментальної роботи, етапи її проведення та результати впровадження системи професійної підготовки майбутніх учителів фізичного виховання.

Експериментальна частина дослідження передбачала впровадження запропонованих інновацій у практичну діяльність, а також перевірку гіпотез щодо їх ефективності.

Підвищення рівня особистісно-професійного розвитку майбутніх учителів відбулось на основі реалізації контекстного навчання педагогічних дисциплін яке впливає на активність особистості в освітньому процесі, включенням у послідовне розгортання освітньої діяльності, оволодінням соціально-педагогічною стороною професії вчителя; розвитком професійної мотивації; залученням до самостійного вирішення педагогічних ситуацій, розв'язання практично орієнтованих проблем і завдань.

Аналіз результатів експериментального дослідження здійснювався на основі оцінювання сформованості компонентів професійної компетентності студентів та діяльності викладачів.

Аналіз результатів дослідження свідчить про ефективність реалізації запропонованих заходів щодо удосконалення системи професійної підготовки майбутніх учителів фізичного виховання. Так у більшості студентів експериментальної групи визначено середній і високий рівні всіх компонентів професійно-педагогічної компетентності. Також спостерігається підвищення мотивації, спрямованості на освітню діяльність, задоволеності своєю роботою, рівня педагогічної майстерності викладачів. Це зумовило підвищення їхньої здатності виконувати професійно-педагогічну підготовку студентів і сприяло підвищенню рівня компетентності випускників ВНЗ галузі ФКіС – учителів фізичного виховання. Розрахунки ефективності професійної підготовки, статистично перевірені за допомогою t-критерію підтверджують цей висновок. Різниця коефіцієнтів ефективності навчання, що характеризують загальний рівень системи професійної підготовки майбутніх учителів фізичного виховання у ВНЗ галузі ФКіС, в експериментальній групі в порівнянні з контрольною, становить після першого зрізу – 0,11 (5,3 %), після другого – 0,23 (10,8 %) і в підсумку – 0,33 (14,7 %).

Таким чином, можна зробити висновок, що на методологічному, теоретичному, науково-методичному та технологічному рівнях вирішена проблема дисертаційного дослідження – вдосконалення системи професійної підготовки майбутніх учителів фізичного виховання.

Зміст автореферату відповідає основним положенням дисертації.

В цілому позитивно оцінюючи дисертацію, слід відзначити окремі недоліки та зауваження:

1. На сторінці 30 автор виокремлює сучасні парадигми освіти, роблячи посилання на літературні джерела 2009 р. На наш погляд, необхідно було б зробити аналіз ключових засад сучасної освіти у відповідності до нормативних документів останніх років.

2. На сторінці 108 зазначаються основні вимоги до рівня підготовленості випускників за спеціальністю «Фізична культура і спорт» (код 017), але підготовка вчителя здійснюється за спеціальністю 014.11 «Середня освіта (фізична культура)», тому згідно з даною спеціальністю вимоги інші.

3. У розділі 3.3 аналіз підготовки майбутніх учителів фізичного виховання необхідно було б розглянути в контексті до сучасних вимог згідно з концепцією проекту «Нова українська школа».

4. На наш погляд, не коректно використовується термін «студенти мали близькі показники, їх було об'єднано в одну групу» (сторінка 138). Об'єднання студентів здійснюється на основі показника t-критерію Стьюдента, який свідчить, мають студенти або ні достовірні відмінності.

5. В розділі 1.4. «Дефінітивний аналіз базових понять дослідження» серед наукових джерел (сторінка 81), в яких представлені основні педагогічні поняття у сфері ФКіС відсутній базовий підручник, яким користуються всі ВНЗ України під ред. Круцевич Т.Ю. (2012), в якому трактовка понятійного апарату представлена, виходячи з сучасних уявлень теоретичних основ фізичного виховання.

6. Доцільно було б у розділі 4.4 «Інноваційні технології у професійно-педагогічній підготовці майбутніх учителів фізичного виховання» представити наукові дослідження, які стосуються реалізації сучасних педагогічних і інноваційних технологій у професійній підготовці вчителів фізичного виховання.

7. Деякі пропозиції автора стосовно корегування назв дисциплін є суперечливими. Наприклад дисципліни «Олімпійський і професійний спорт» і «Дитячий та юнацький спорт» різні за змістом і ціллю, слід відзначити, що в навчальних планах більшості ВНЗ сфери ФКіС представлені обидві дисципліни. Але для вчителя фізичного виховання доцільно викладати «Теорію і методику дитячого та юнацького спорту».

8. На сторінці 364 представлені рекомендації щодо змін у навчальних планах підготовки вчителя фізичного виховання. Тому виникає питання, як це узгоджується з представленим новим проектом стандартів спеціальності 014.11 «Середня освіта (фізична культура)»?

9. На сторінці 455 представлена достатньо прогресивна система стимулювання професійно-педагогічної діяльності викладачів. Але необхідно було б уточнити в яких ВНЗ України вона була впроваджена?

Висновок про відповідність дисертації встановленим вимогам.

Дисертаційна робота «Система професійної підготовки майбутніх учителів фізичного виховання у вищих навчальних закладах» Степанченко

Наталії Іванівни має достатнє теоретичне й практичне значення і є самостійним завершеним науковим дослідженням, де висвітлено нові науково обґрунтовані результати, що розв'язують важливу наукову проблему – вдосконалення професійної підготовки майбутніх учителів фізичного виховання у вищих навчальних закладах.

За актуальністю порушеної проблеми, новизною отриманих результатів та практичним значенням дисертація Степанченко Н.І. відповідає вимогам п. 10 «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника» затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567, а її автор заслуговує присвоєння наукового ступеня доктора педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – Теорія і методика професійної освіти.

Офіційний опонент:

доктор наук з фізичного виховання і спорту,
професор, проректор з наукової діяльності
Дніпропетровського державного інституту
фізичної культури і спорту

Н.В. Москаленко

Підпис Москаленко Н.В. засвідчую:
начальник відділу кадрів

Л.Г. Полякова